

Klimatkontrakt 2030

Mellan Lunds kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2023

Klimatkontrakt 2030

Innehåll

Klimatkontrakt 2030.....	4
1. Syftet med Klimatkontrakt 2030.....	5
2. Parter.....	5
3. Kommunens åtaganden.....	5
3.1. Kommunens klimatmål.....	5
3.2. Strategi.....	7
3.3. Organisation och ledning.....	7
3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare.....	7
3.5. Klimatinvesteringsplan.....	8
3.6. Digitalt stöd för genomförandet.....	8
3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner.....	9
3.8. Klimatanpassning.....	10
3.9. Klimatsmart mobilitet.....	10
3.10. Rapportering och uppföljning.....	10
4. Viable Cities åtaganden.....	11
4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030.....	11
4.2. Smart policyutveckling.....	12
4.3. Innovation.....	12
4.4. Samordnad finansiering.....	12
4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer.....	13
5. Myndigheternas åtaganden.....	13
5.1. Smart policyutveckling.....	13
5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling.....	14

5.3. Samordnande insatser kring finansiering.....	14
5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer.....	15
6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024.....	15
6.1. Governance.....	16
6.2. Klimatinvesteringsplaner.....	16
6.3. Konkurrenskraft genom omställning.....	17
6.4. Medborgarengagemang.....	18
6.5. Systemdemonstratorer.....	18
6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt.....	19
7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering.....	19
7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen.....	19
7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen.....	21
7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities.....	22
7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna.....	24
9. Kontraktet.....	26
Klimatkontrakt 2030.....	27
Bilaga 1 - Länkar till dokument.....	28

Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning. En samhällsutmaning som är både lokal och global och samtidigt ömsesidigt förstärkande av andra samhällsutmaningar som på ett fundamentalt sätt påverkar samhällets utveckling och hotar förutsättningarna för jorden. De arbetssätt vi hittills använt för att traditionellt utveckla vårt samhälle räcker inte längre. Vi måste arbeta på helt nya sätt. Tillsammans bygger vi en rörelse bland många aktörer i samhället för att nå missionen Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att nå detta. Det är ett långsiktigt åtagande som säkrar ett utvecklat samarbete mellan städerna och den statliga nivån. Utgångspunkten för arbetet är att ett ökande antal svenska kommuner och samhällen samlar en bredd av aktörer och mobiliserar på många nivåer – lokalt, regionalt, nationellt, internationellt – för att bana väg för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen. De städer och myndigheter som tillsammans med Viable Cities arbetar med Klimatkontrakt 2030 är föregångare som har ambitionen att bana väg för en bredare omställning som involverar många fler.

Klimatkontrakt 2030 är ett verktyg för att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning vilket benämns som governance. Governance innebär att många aktörer på olika styrvivåer arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning.

Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska, ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Klimatkontrakt 2030 skapar ett sammanhang som katalysator för nya, innovativa former av samarbete mellan städer, näringsliv, akademi, forskningsinstitut och civilsamhälle och bidrar därmed till utvecklad governance. Detta stärker förutsättningarna att mobilisera och driva en gemensam hållbar utveckling i en nutid och ett samhälle som i allt högre grad präglas av komplexitet.

Tillsammans bygger vi förmåga steg för steg att ställa om snabbare!

1. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med detta Klimatkontrakt är att öka tempot i klimatomställningen i städer inom ramen för Agenda 2030 och samtidigt bidra till en fortsatt återhämtning och utveckling av svensk ekonomi i en tid som präglas av flera sammanlänkade kriser.

Klimatkontraktet uttalar parternas avsikt att höja ambitionen inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning. Klimatkontraktet ger även Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städernas klimatomställning. Detta ska uppnås genom ömsesidiga och långsiktiga åtaganden om insatser från de undertecknande statliga myndigheternas, innovationsprogrammet Viable Cities och kommunens sida.

2. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Lunds kommun.
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

3. Kommunens åtaganden

3.1. Kommunens klimatmål

Lunds kommuns hållbarhetspolicy, antagen 2020-08-27, tydliggör Lunds kommuns förhållningssätt till Agenda 2030 och de globala målen samt definierar principer för hållbar utveckling. Policyn är en vägledning i förverkligandet av kommunens vision "Lund skapar framtiden - med kunskap, innovation och öppenhet". I Lunds policy för hållbar utveckling står att:

- Lunds kommun är ledande inom hållbar utveckling.
- Kommunkoncernen arbetar med ständiga förbättringar och utvecklar hållbarhetsarbetet med hög kunskapsnivå.

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Vårdorganisation är KTH.

- Kommunkoncernen arbetar innovativt, målinriktat och systematiskt för en hållbar utveckling.
- Kommunkoncernen samverkar aktivt med andra offentliga aktörer, lärosäten, näringslivet och civilsamhället för att utveckla det hållbara samhället.
- Kommunkoncernen arbetar transparent och kommunicerar såväl internt som externt för att engagera medborgare och medarbetare i Lunds kommun.

Policyn konkretiseras i kommunens program och planer som exempelvis program för social hållbarhet, program för ekologiskt hållbar utveckling och energiplan.

Lunds program för ekologiskt hållbar utveckling 2021–2030, LundaEko beslutades av kommunfullmäktige 2021-06-22. Programmet innehåller den övergripande målsättningen för kommunens klimat- och miljöarbete och utgår ifrån Nationella miljö kvalitetsmål, Agenda 2030, Lunds vision och kommunens ledningsprocess. Det övergripande klimatmålet är: År 2030 är Lund en klimatneutral och fossilbränslefri kommun som är anpassad till ett klimat i förändring².

Programmet innehåller även delmål som direkt eller indirekt bidrar till det övergripande klimatmålet:

- De årliga konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser per invånare i Lund ska minska. De kommunala nämnderna får stå för max 0,3 ton av utsläppen.
- Utsläppen av växthusgaser i Lunds kommun ska, jämfört med 2010, minska med minst 65% till 2025 och med minst 80% till 2030. 2045 ska kommunen vara klimatpositiv och utsläppen nära noll.
- Utsläppen av växthusgaser från transportsektorn ska minska med minst 90 procent mellan 2010 och 2030.
- Kolinlagring inom Lunds kommun ska öka mellan 2021–2030. Kommunkoncernen ska verka för infångning av koldioxid.
- Lunds kommun har år 2030 etablerat sig som en föregångare inom cirkulärt och klimatneutralt byggande och anläggningsarbete. Utsläppen från byggsektorn ska halveras till 2025 och vara nettonoll 2030.

Lunds kommun har även undertecknat det nya Borgmästaravtalet 2050 för klimat och energi (2021-10-07). Kommunen förbinder sig där att ha ambitiösa klimatmål, strategier för minskade utsläpp och klimatanpassning samt att rapportera framsteg i arbetet enligt en global standard.

² Med klimatneutralitet är vår utgångspunkt det geografiska området Lunds kommun. De territoriella utsläppen av växthusgaser ska minimeras. Fossila bränslen fasas ut och övriga utsläpp minimeras. Återstående utsläpp hanteras med kolsänkor inom kommunens gränser. Lunds kommun använder sig inte av kompensation utanför kommunens gränser.

3.2. Strategi

För att nå målen säkerställer Lunds kommun genom LundaEko-processen att programmet genomförs på ett effektivt sätt. Koncernövergripande handlingsplaner såsom energiplan, avfallsplan och strategin för ett miljöanpassat transportsystem (LundaMaTs) bidrar till att nå beslutade klimatmål. Översiktsplanen har tydliga hållbarhets- och klimatstrategier som bidrar till hållbar planering av staden. Utöver detta har Lunds kommun bland annat ett ramverk för gröna obligationer som är vägledande för finansiering av hållbara investeringar.

Kommunen arbetar aktivt med externa aktörer genom samverkan, nätverk och extern finansiering för att engagera alla delar av vårt samhälle i arbetet med att nå klimatmålen.

3.3. Organisation och ledning

Kommunen har genom sina olika roller; som lokal demokratisk företrädare, planmyndighet, tillsynsmyndighet, mark- och fastighetsägare, huvudman för skolor etcetera, en viktig uppgift att leda klimatomställningen. Lunds kommuns helägda bolag är sedan december 2019 samlade i en bolagskoncern under moderbolaget Lunds Rådhus AB. Det möjliggör en tydligare styrning och ett enhetligt miljö- och klimatarbete.

Lunds kommun var 2018 först i landet med att inrätta ett lokalt klimatpolitiskt råd. Rådet består av representanter från Lunds universitet och SLU och dess uppdrag är att granska kommunens arbete för minskad klimatpåverkan och klimatanpassning. Rådet ska också föreslå förbättringar som bidrar till att kommunen når sina klimatmål i en årlig rapport som de överlämnar till kommunstyrelsen. Dialog och samverkan är en naturlig del av Lunds kommuns styrning. Några exempel är Lunds ungdomspolitik med ungdomsombud och ungdomsting vilket ger unga möjlighet att göra sin röst hörd och påverka beslut. Det kommunala studentrådet är ett annat viktigt forum för dialog mellan kommunpolitiker och studenter vid Lunds universitet.

Lunds kommun tar en ledande roll i arbetet med att engagera hela staden och alla viktiga intressenter i klimatomställningen. Inom det pågående projektet Klimatneutrala Lund 2030 steg 2 analyseras vilka nya arbetssätt som kan krävas för att nå nya nivåer i detta arbete.

3.4. Samverkan med näringsliv, akademi och medborgare

Lunds kommun har en bred uppbackning från ovanstående aktörer när det kommer till att ta sig an klimatutmaningen på allvar och samverkar genom nätverk och projekt. Några exempel redovisas nedan:

- I arbetet med en storskalig systemdemonstrator, CoAction Lund, i Lunds innovationsdistrikt sker en mycket aktiv samverkan med fastighetsägare, arbetsgivare och andra intressenter. Fokus är att gemensamt arbeta fram innovativa lösningar för ett mer hållbart energi- och mobilitetssystem.
- Lunds kommun samverkar med näringslivet, bland annat genom innovationsplattformen Future by Lund som har ett stort antal medlemmar från universitet, organisationer och näringsliv.
- Lunds Klimatallians samlar företag som arbetar aktivt med klimatfrågan i ett nära samarbete med Lunds universitet och Lunds kommun. Genom klimatalliansen har ett 20-tal företag åtagit sig att bidra till att nå Lunds klimatmål.
- Lunds kommun arbetar i nära samverkan med Lunds universitet för att utveckla Lund till ett levande, ledande och attraktivt kunskapscentrum. Samverkansavtalet fastställer att kommunen och universitetet ska driva utvecklingen tillsammans inom stadsutveckling, näringsliv och innovationssystem samt studentsamverkan. Det lokala klimatpolitiska rådet, den gemensamma Hållbarhetsveckan och en rad gemensamma forskningsprojekt är exempel på ett väl utvecklat samarbete.
- Lunds kommun har en överenskommelse med idéburen sektor. Överenskommelsen bidrar till att öka föreningars, organisationers samt enskilda Lundabors engagemang och medverkan i demokratiska processer och samtal.

Kommunen utvecklar former för samverkan med medborgare, näringsliv och akademi inom ramen för Klimatkontraktet och projektet Klimatneutrala Lund 2030.

3.5. Klimatinvesteringsplan

Lunds kommun ser klimatomställningen som en möjlighet för grön omställning av samhället och kommer att arbeta vidare med processen att ta fram en klimatinvesteringsplan, som synliggör vilka kostnader omställningen kommer innebära och var våra resurser ger bäst effekt. Inom hållbara finanser utvecklar kommunkoncernen arbetet med gröna obligationer och hållbara finansieringsformer. Lunds kommun har fått stöd från European City Facility för att ta fram investeringskoncept för energi- och klimatinvesteringar. I investeringskonceptet ingår bland annat energieffektivisering i kommunala byggnader, innovativa fjärrvärmesystem, biokol, bio CCS och elvägar.

Genom projektet "Ökad omställningstakt via klimatnyttoanalys av investeringar" kommer kommunen integrera praktiskt användbara metoder för klimatnyttoanalyser i Lunds investeringsplanering och överföra erfarenheter till näringslivet.

3.6. Digitalt stöd för genomförandet

Lund har ett väl utbyggt sensornätverk för att underlätta IoT-lösningar i den smarta staden. Utvecklingsarbete pågår för att utveckla en digital tvilling för staden och

stärka arbetet med GIS-analys i den fysiska planeringen. I Lunds näringsliv finns flera ledande företag inom området smarta städer och digitalisering.

Lunds kommun kommer att använda sig av digitala verktyg för att tillsammans med näringslivsaktörer påskynda utvecklingen för att bli en klimatneutral stad 2030. Några av utvecklingsområdena är visualisering av mål, åtgärder och data samt stöd för dialog och medborgarengagemang.

Lund har börjat använda sig av plattformen Futureproofed som är under utveckling. Futureproofeds syfte är att visualisera en betydande del av de geografiska utsläppen samt koppla utsläppen till mål och åtgärder för att reducera dessa. Detta görs genom att visa upp kommunens och kommunkoncernens mål och viktiga åtgärder men även genom att bjuda in företag och medborgare att bidra och därmed påverka utvecklingen positivt.

3.7. Innovationsnav för klimatneutrala kommuner

Lund har unika tillgångar med Sveriges största forskningsanläggningar European Spalliations Source (ESS) och MAX IV som kommer att bidra till världsledande forskning inom material-, energi- och miljövetenskap. Anläggningarna bidrar även till den stadsutveckling som sker i nordöstra Lund med forskarbyn Science Village och stadsdelen Brunnshög där innovativa och nyskapande lösningar testas i full skala. Ett exempel är "forskningen värmer staden" där restvärmen från forskningsanläggningarna tas till vara i världens största lågtempererade fjärrvärmesät.

Lund har ett internationellt och starkt forskningsinriktat näringsliv. Det finns en lång tradition av innovation och starka nätverk mellan universitet, offentlig sektor, näringsliv och samhället i övrigt. De starka innovationsmiljöerna i Lund såsom Ideon Science Park, Medicon Village och en rad inkubatorer som bidrar till att forskningresultat skapar tillväxt och nya företag. Genom att erbjuda stadens infrastruktur och verksamheter som testbädd bidrar kommunen till utveckling av nya och innovativa lösningar inom energiteknik, IoT, transport- och mobilitetslösningar.

På den regionala arenan är Lund tillsammans med Malmö och Helsingborg viktiga parter i innovationsarbetet. Genom FIRS – forsknings- och innovationsrådet i Skåne samlas näringsliv, akademi och offentlig sektor för att samordnat driva arbetet inom bland annat smarta hållbara städer. I det gränsöverskridande samarbetet Greater Copenhagen, där regioner och kommuner på svensk och dansk sida samarbetar, har planen Green Charter tagits fram för att gemensamt utveckla regionen mot en hållbar tillväxt.

Lund är en internationell stad som har ett väl utvecklat samarbete med andra städer genom nätverk och projekt. Missionen EU:s 100 klimatneutrala och smarta städer

bidrar till att stärka Lunds roll som innovationsnav även på europeisk nivå. Inom NetZeroCities Twinning programme kommer Lund att ta fram en plan för att sprida innovationer mellan pilotstaden Leuven och Westminster City, London.

3.8. Klimatanpassning

I LundaEko finns mål för förebyggande klimatanpassning. Enligt målet ska den fysiska miljön i Lunds kommun utformas så att sårbarheten för risker kopplade till pågående klimatförändringar minskar mellan 2021 och 2030. Klimatanpassning är en komplex fråga som vävs in i flera av kommunens planer och processer, så som hur värmeböljor ska hanteras eller hur översvämningar förebyggs genom exempelvis dagvattenhantering. Stadsdelen Brunnshög används som testbädd för dagvattenhantering och hur skyfall kan hanteras genom naturbaserade lösningar.

För att minska sårbarheten och hantera kommande utmaningar har en skyfallskartering, värmekartläggning och undersökning av krontäckning genomförts.

3.9. Klimatsmart mobilitet

Lund har arbetat aktivt och målmedvetet med frågan om mobilitet och hållbara transporter under lång tid genom strategin för ett miljöanpassat transportsystem (LundaMaTs). Kommunen ger även aktivt stöd till företagens arbete med hållbart resande. Vidare är kommunorganisationens fordonsflotta sedan år 2020 fossilfri, och det är i Lund framtidens elväg demonstreras, vilken möjliggör laddning av batterier under färd för bussar och bilar. I Lund utforskas även förutsättningarna för självkörande bilar i utvecklingsområdet Brunnshög inom projektet Base.

Sedan 2020 har Lund även ett nytt hållbart transportslag i form av spårvägen från centralstationen till forskningsanläggningarna ESS och Max IV. Spårvägen är ett exempel på stadsutveckling där universitetet, sjukhuset, Ideon och Lunds tekniska högskola kopplas ihop med den nya hållbara stadsdelen Brunnshög.

3.10. Rapportering och uppföljning

Uppföljning av klimatmålen i LundaEko görs genom en årlig hållbarhetsredovisning till kommunfullmäktige. Kommunens växthusgasbudget används för att säkerställa att de territoriella utsläppsminskningarna håller tillräcklig takt för att nå uppsatta mål.

Lunds kommun följer upp och återrapporterar arbetet inom Borgmästaravtalet 2050 till CDP:s och ICLEI:s globala rapporteringsplattform för städer. Kommunen har fått högsta betyg (A-listade) för sin rapportering vilket bekräftar att Lund är internationellt ledande i sitt klimatarbete. Samma rapportering används av WWF i

deras stadsutmaning One Planet City Challenge. År 2022 utsågs Lund tillsammans med Bogotá till årets globala klimatstad baserat på den rapporteringen.

4. Viable Cities åtaganden

Innovationsprogrammet Viable Cities genomförs i bred samverkan, för att bidra till att ställa om till klimatneutrala städer 2030 som en del i det svenska åtagandet att uppfylla mål i Agenda 2030 och Parisavtalet. I detta ingår att vara internationella föregångare i städers omställning.

Viable Cities arbetar med en bredd av aktörer på tvärs över vetenskapliga discipliner, branscher och samhällssektorer. Det kopplar samman excellenta forskningsmiljöer med stora och små företag inom en rad branscher samt offentliga verksamheter och civilsamhällesorganisationer.

Inom ramen för den roll som Viable Cities har som strategiskt innovationsprogram kommer programmet att verka för följande:

4.1. Samordning Klimatkontrakt 2030

Det sker nu en allt snabbare mobilisering kring omställningen lokalt, nationellt och internationellt där klimatkontrakten används som verktyg. Det kräver en bättre förmåga att samordna arbetet och kontinuerligt vidareutveckla kontrakten för att åstadkomma; uppskalning, breddning, replikerbarhet, prioritering samt en mer effektiv samordning av möten och dialoger mellan aktörerna.

Viable Cities programkontor utvecklar därför en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige för att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt där myndigheternas, kommunernas och övriga relevanta aktörers åtaganden utvecklas och vässas steg för steg. Detta görs parallellt med insatser för implementering och skalning för att på ett bättre sätt att driva på omställningen. Samordningsfunktionen ska stödja uppbyggnaden av aktörernas gemensamma förmåga till omställning från kunskap till implementering och utveckla processen för klimatkontrakten till nästa nivå – såväl i ett lokalt, nationellt som internationellt sammanhang.

Samordningsfunktionen ska höja kunskapen och skapa bättre möjligheter för kommuner och aktörer att på lokal nivå dra nytta av och utveckla arbetssätt för att tillvarata de omfattande policypaket på EU-nivå som är ett resultat av European Green Deal (exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar).

4.2. Smart policyutveckling

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör kring policy och regelverk med tillhörande insatser inom smart policyutveckling. Dels handlar detta om att ge kommuner bättre överblick avseende nuvarande och kommande svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer av relevans för städers klimatomställning (exempelvis policypaketet Fit for 55). Dels innefattar det processtöd för förändring av regelverk och normer för att i praktiken underlätta klimatomställningen. Detta kopplar till myndigheternas åtaganden (se avsnitt 5.1) samt utvecklingsarbetet kring systemdemonstratorer (se avsnitt 6.5).

4.3. Innovation

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär (systemkopplare, mellanrumsledare, gränsgångare) för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

För att underlätta för kommuner att implementera innovation som påskyndar klimatomställningen, kommer Viable Cities bidra med kompetensnätverk och processtöd, bland annat genom att kroka arm med andra strategiska innovationsprogram i den fortsatta utvecklingen av Klimatkontrakt 2030. Det gäller framför allt inom mobilitet, energi, byggd miljö, cirkulär ekonomi, hälsa och digitalisering. Utifrån samarbetsavtalet som finns med det strategiska innovationsprogrammet Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer samverkan utvecklas ytterligare med såväl städer som myndigheter kring detta område, inte minst med Trafikverket. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

4.4. Samordnad finansiering

Viable Cities kommer på följande sätt understödja kommuners behov av finansiering av klimatomställning och verka för samarbete och synergi mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer fortsatta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 med de 23 städerna och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans med myndigheterna utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 5.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala

städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

4.5. Samspel med EUs mission klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EUs mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl plattformen för genomförande av EUs mission, NetZeroCities som CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar i fler länder, som partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT). Viable Cities är också delaktiga i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med system-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), liksom med "New European Bauhaus".

5. Myndigheternas åtaganden

Myndigheterna åtar sig att samverka inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Myndigheterna bidrar på så sätt till syftet med det missionsdrivna arbetet att ställa om till klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser.

Under 2024 fortsätter myndigheterna att utveckla stödjande strukturer och nya arbetssätt för en mer sammanhållen, strategisk och lärande utvecklingsprocess. I denna fungerar Rådet för hållbara städer som ramverk och strategiskt forum för myndighetssamverkan, Svensk modell för Hållbar utveckling, som operativ plattform för myndighetssamverkan och Klimatkontrakt 2030 som gemensamt innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna.

Som en del av det kommer Klimatkontraktsmyndigheternas innovationsteam tillsammans ansvara för att driva följande innovationsprocesser: Policylab (5.1), Systemdemonstratorer (5.2) och Lokal portföljanalys (5.3). Arbetet innebär även medverkan i Transition Lab som Viable Cities faciliterar. Myndigheterna avser att på Arena klimatkontrakt, mötesplatsen för dialogverkstad mellan kommunerna och myndigheterna, under 2024 särskilt fokusera på utvecklingen av Klimatkontrakt 2030 som innovation av governance. (se 6.1)

Myndigheterna åtar sig att fortsätta det gemensamma arbetet kring följande utveckling under 2024 för att stödja kommunernas klimatomställning:

5.1. Smart policyutveckling

Tillsammans med kommunerna samverkar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas utvecklingsbehov i en accelererad

klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

Under 2024 fortsätter arbetet med policylabb inom ett eller flera av de identifierade utmaningsområdena: inkluderande och hälsofrämjande mobilitet, markanvändning och markanvisning, energiplanering- och energieffektivisering samt cirkulära resurs- och materialflöden. Ett gemensamt utvecklings- och planeringsarbete pågår genom samverkan och dialoger för att förtydliga policyutmaningar och identifiera huvudaktörer, samt säkerställa omställningspotential av policylabb.

5.2. Stöd till forskning, innovation och utveckling

Myndigheterna finansierar insatser för forskning, innovation, utveckling och systeminnovation som stödjer en snabbare klimatomställning. Myndigheternas stöd riktar sig till olika typer av forskning, innovation, tillämpning och demonstration och till viss del investeringsstöd. Stöd tillhandahålls genom öppna utlysningar och andra former såsom till exempel beställarnätverk, behovsägarnätverk och innovationsupphandling.

Under 2024 åtar sig myndigheterna att fortsatt utveckla och finansiera nya typer av insatsformer, såsom: Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer, (Läs mer under 6.5) och Urban Twin Transition Center för digitalisering som ger bättre stöd för städers klimatomställning.

5.3. Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna utvecklar löpande samordningen kring insatser som pågår inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning och samlad information.

Baserat på den innovationsprocess om metodutveckling för lokala portföljanalyser som genomfördes 2023 avser myndigheterna att under 2024 leverera sammanställda utdata från vissa av myndigheternas finansiering till samtliga 23 kommuner. Innovationsarbetet kommer även att fortsätta under 2024 i syfte att dels höja kvaliteten och täckningen av levererade data, dels genom ett eller flera fördjupningsprojekt i samarbete med vissa intresserade kommuner för att effektivisera processen och öka nyttan hos mottagarna. Det långsiktiga målet med portföljanalyserna är att arbetet ska bidra i arbetet med städers klimatinvesteringsplaner.

Hållbarstad.se är Rådet för hållbara städers gemensamma webbplats. Här har myndigheterna åtagit sig att löpande publicera information om

finansieringsmöjligheter och utlysningar samt samlat kunskapsstöd från alla ingående myndigheter som är med i Rådet för hållbara städer⁴.

5.4. Deltagande i europeiska initiativ för hållbara städer

Myndigheterna ingår och arbetar med flera olika europeiska initiativ för att stödja utvecklingen av hållbara städer och samhällen.

I arbetet med att stödja svenskt deltagande i forskningsprogrammet Horisont Europa 2021–2027 ingår att bidra i utformning av utlysningar och aktiviteter samt informera och ge råd till aktörer som planerar att delta i ansökningar i olika europeiska satsningar. Myndigheterna samverkar även i genomförandet av EU:s regionala utvecklingsfond 2021–2027 med insatserna för hållbar urban utveckling.

Myndigheterna fortsätter medverka i partnerskapet Driving Urban Transitions to a Sustainable Future (DUT) där utlysningar och andra aktiviteter inom området hållbar stadsutveckling kommer att vara aktuellt under de kommande åren samt EU-kommissionens satsning "New European Bauhaus",⁵ European Urban Initiative (EUI)⁶ och Urbact⁷.

Myndigheterna bidrar även för att utveckla stödjande funktioner för de städer som valts ut att ingå i missionen på EU-nivå om 100 klimatneutrala städer 2030. Ett exempel är programmet "CapaCITIES"⁸. Genom "CapaCITIES" initieras och stärks nationella förändringsprocesser för att etablera nationella nätverk och styrningsstrukturer.

6. Strategiska utvecklingsprojekt 2024

De strategiska utvecklingsprojekten är viktiga acceleratorer för framväxten av ett ekosystem kring missionen om Klimatneutrala städer 2030 och utgör en gemensam plattform och arena för samverkan och lärande.

Under 2024 kommer följande strategiska utvecklingsprojekt att bedrivas inom Viable Cities Transition Lab, med syfte att vid den kommande revideringen av Klimatkontrakt 2030 kunna vidareutveckla innehållet i kontraktet.

⁴ Boverket, Energimyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Formas, Länsstyrelserna, Myndigheten för delaktighet, Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, ArkDes (Statens centrum för arkitektur och design) Statens konstråd, Sveriges Kommuner och Regioner, Tillväxtverket, Trafikverket och Vinnova

⁵ New European Bauhaus lyfter fram betydelsen av estetiska, sociala och kulturella värden i den gröna omställningen

⁶ European Urban Initiative, är en hubb för hållbar stadsutveckling på EU-nivå. EUI ska erbjuda stöd till städer för att förbättra och öka sin kapacitet i att utforma strategier, policyer och projekt för hållbar stadsutveckling.

⁷ Urbact är ett europeiskt samarbetsprogram för utbyte och lärande inom hållbar stadsutveckling, Tillväxtverket.

⁸ Energimyndigheten och Viable Cities deltar

6.1. Governance

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU-nivå, är grundläggande för en bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Det handlar om att koordinera och leda olika aktörer på olika nivåer i syfte att snabba på klimatomställningen och bromsa klimatförändringarna för att kunna bygga en hållbar framtid. Governance innebär att många aktörer på olika styrnivåer arbetar tillsammans för att gemensamt gå bortom det man som enskild aktör har direkt rådighet över för att förverkliga mål och mission. Det innebär ett systemskifte mot ett helhetstänkande inom offentlig förvaltning och en mer nätverksbaserad styrning. Governance syftar på processen och strukturen för att styra, leda och reglera en organisation, ett samhälle eller ett system. Det handlar om hur beslut tas, hur mandat och ansvar fördelas, och hur regler och riktlinjer upprätthålls och efterlevs. Det är en komplex process som involverar politiska, ekonomiska, tekniska och sociala aspekter som i sin tur kräver samarbete och engagemang från en bredd av samhällsaktörer.

Inför 2024 finns ett fortsatt stort utvecklingsbehov för en djupare förståelse för vad transformativ governance innebär och hur kommuner och städer kan arbeta med det i praktiken. Med erfarenheter och insikter från de första stegen kommer ett gemensamt analysstöd för klimatkontrakt att vidareutvecklas. Detta är ett arbete som måste ske i nära samarbete mellan Viable Cities, myndigheterna och kommuner. Arbetet kommer att samordnas av programkontoret som säkerställer ett förstärkt fokus på analys och uppföljning inom Arena Klimatkontrakt under 2024.

Mobiliseringen med hjälp av Klimatkontrakt 2030 har visat sig vara framgångsrikt och kommer fortsätta utvecklas för att ytterligare stärka, skala upp, bredda och snabba på omställningsarbetet. Det krävs en tydligare behovsorientering / prioritering och skarpare åtaganden från flera håll; från de nationella myndigheterna, från kommunerna och också kopplat till Viable cities roll / åtaganden.

Klimatkontraktet är ett nytt och innovativt verktyg för governance som bygger en långsiktig strategisk process från lokal till internationell nivå utifrån den gemensamma missionen om klimatneutrala och hållbara städer 2030.

6.2. Klimatinvesteringsplaner

En grundtes i missionsdriven innovation är att staten och offentliga organisationer på olika nivåer i samhället tar en aktiv roll i att samskapa och omforma marknader i samspel med näringslivet och andra samhällsaktörer som akademi och civilsamhälle.

Klimatinvesteringsplaner är en central del i arbetet med en utvecklad governance för missionen och under 2024 kraftsamlar vi inom Klimatinvesteringsplaner på flera områden; analyser och test om hur klimatinvesteringsplaner kan kopplas till

ordinarie beslutsprocesser, inklusive färdplaner för klimatneutralitet på stadsnivå, analyser av nödvändiga klimatinvesteringar inom områden med stor påverkan på klimatutsläpp, exempelvis värme/kyla, mobilitet, mat osv, ekonomiska analyser av multipla nyttor av klimatomställning, exempelvis där klimatomställning kan bidra till såväl kostnadsbesparingar som kvantifierade nyttor som exempelvis ökad hälsa, fler arbetstillfällen, trygghet etc., hur hållbarhetsindikatorer kan införlivas mer systematiskt inom kommersiell förvaltning och kontraktshantering.

Under 2024 vidareutvecklas Viable Cities finansiella dashboard och införlivar investeringsplanssidan, finansiella indikatorerna och de finansieringsflöden som tillhandahålls av olika nationella myndigheter (se avsnitt 5.3). Funktionerna hos olika finansiella instrument kommer att kartläggas och ett antal lärcase startar där finansiella färdplaner tas fram. Dessutom kommer en utvecklad samverkan med investerare för att diskutera hur man mobiliserar privat finansiering för klimatneutrala städer.

Arbetet med Klimatinvesteringsplaner i Sverige hänger nära samman med vad som händer inom plattformen för genomförande av missionen om klimatneutrala städer på europeisk nivå, NetZeroCities.

6.3. Konkurrenskraft genom omställning

En stark mobilisering för omställning till klimatneutralitet kan ge förutsättningar för företag i Sverige att utveckla nya affärsstrategier, och helt nya marknader, som i sin tur ger konkurrenskraft genom att driva en omställning till ett klimatneutralt och hållbart samhälle. Detta är avgörande för Sveriges ambition att vara världens första fossilfria välfärdsland och vårt klimatpolitiska ramverk. Företagens roll i klimatomställningen är central, både som stora utsläppare av växthusgaser men också som leverantör av lösningar för klimatomställning och klimatanpassning.

Under 2024 kraftsamlar Viable Cities inom initiativet Klimatkonkurrenskraft för att tillsammans med en rad andra aktörer utforska vilka systemiska förändringar som kan accelerera samverkan kommun-näringsliv för att uppnå missionen klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Samverkan med de myndigheter som signerar Klimatkontraktet är i detta arbete centralt för att kunna driva policyförändringar. Initiativet är främst riktat mot de 23 städer som signerar Klimatkontrakt 2030, med målsättningen att skapa kunskap som kan användas i alla svenska kommuner.

Syftet är att tillsammans kraftsamlar kring viktiga insatsområden kopplat till städernas omställningsresor där företagen mobiliseras och är systematiskt engagerade. En viktig del i arbetet är att stärka varandra i att möta de möjligheter och utmaningar som EUs satsning på bland annat "Fit for 55" innebär. Exempel på insatsområden är upphandling, kompetensförsörjning, näringslivsutveckling och etablering. I arbetet

ingår att granska möjligheten att använda kommunala policydokument som upphandlingspolicy, näringslivsprogram och samt ägardirektiv för kommunala bolag för att driva utvecklingen. I arbetet samverkar Viable Cities även med näringslivsorienterade organisationer och initiativ på internationell, nationell och regional nivå där en viktig aspekt är en rättvis och inkluderande omställning.

6.4. Medborgarengagemang

Nuvarande samhällsutmaningar innebär att flera kriser sammanfaller med klimatkrisen. Det gäller bland annat pandemin, kriget i Ukraina, kriser vad gäller energi, mat, råvaror och kritiska mineraler, biodiversitet och demografi. Utmaningarna förstärks av att vi samtidigt upplever en demokratisk utveckling där en växande andel av befolkningen känner sig utanför.

Under 2024 att vidareutvecklas samarbetet mellan städer, myndigheter och andra aktörer för att skapa förutsättningar för medborgarengagemang i klimatomställningen. Inte minst genom utveckling av nya former av medborgarinvolvering i lokala klimatkontrakt och samspel med europeiska satsningar på området.

Under 2024 mobiliseras ett antal lärcase, tester och satsningar inom medborgardeltagande som syftar till att ge reellt inflytande till medborgarna för att snabba på klimatomställningen.

Detta ökar behovet av satsningar som syftar till inkludering och att sätta medborgarna i centrum för omställningen till klimatneutralt och hållbart samhälle, bland annat genom nya former för medborgarinvolvering (exv medborgarråd) och utveckling av attraktiva livsmiljöer (exv New European Bauhaus) och politik för gestaltad livsmiljö. Medborgarnas kunskap och expertis måste tas tillvara i de beslut som påverkar deras liv, och dessa beslut måste förankras med det stora flertalet för att kunna leda till åtgärder och förändringar i den takt och omfattning som krävs.

6.5. Systemdemonstratorer

Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer är ett strategiskt utvecklingsprojekt inom Klimatkontrakt 2030. Förväntan på systemdemonstratorerna är att de ska ha en väsentlig roll i städernas förmåga att snabba på omställningen samt skapa hög synlighet och engagemang lokalt, regionalt, nationellt och internationellt.

Satsningen har en tydlig inriktning mot missions-orienterad innovation, och betonar tydligt vikten av systemperspektiv i omställningsarbetet. En viktig del i insatsformen är ett portföljtänk, där flera åtgärder, initiativ och experiment tillsammans utgör en större helhet. Systemdemonstratorerna tar sin utgångspunkt i centrala områden i Klimatkontrakt 2030 och är tänkta att bidra till utveckling av kontraktet utifrån insikter från arbetet.

Viable Cities och myndigheterna åtar sig att bidra till att systemdemonstratorerna lyfts i viktiga sammanhang på nationell och internationell nivå samt att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning. Samtliga kommuner inom Klimatkontrakt 2030 åtar sig att dra nytta av insikterna från systemdemonstratorerna i syfte att möjliggöra uppskalning.

6.6. Mission klimatneutrala städer 2030 internationellt

Under 2024 sker en fortsatt mobilisering och utveckling för att stärka kopplingen mellan det svenska och europeiska arbetet med missionen klimatneutrala städer 2030. Det sker inom en rad initiativ som involverar såväl städer, myndigheter som Viable Cities som program. Exempel är NetZeroCities (som är en plattform för genomförande av Cities Mission, med utvecklingsarbete kring bland annat Climate City Contract och Climate Investment plans), partnerskapet Driving Urban Transitions (med forsknings- och innovationsprojekt inriktade mot 15-minutersstaden, energipositiva stadsdelar och cirkulär urban ekonomi) samt CapaCITIES (som utvecklar nationella stödplattformar likt Viable Cities i fler europeiska länder).

New European Bauhaus-initiativet lanserades av EU-kommissionen i januari 2021, och kopplar samman EUs gröna giv med vår byggda miljö. I genomförandeplanen för Cities Mission pekar EU-kommissionen på att EUs Climate City Contract ska möjliggöra medverkande städer att integrera och stärka värden och principer i New European Bauhaus-initiativet i sina planer för klimatneutralitet. Arbetet kring New European Bauhaus sker i samverkan med Boverkets (Rådet för hållbara städer) regeringsuppdrag att samordna Sveriges medverkan i New European Bauhaus.

På ett liknande sätt som EU mobiliserar 112 städer sker ett samarbete i Urban Transitions Mission inom det globala initiativet Mission Innovation, där en första etapp avser att samla cirka 300 globala städer.

7. Gemensamt arbete kring uppföljning, utvärdering och uppdatering

Viable Cities och kommunen är överens om att genomföra en årlig uppföljning av kommunens resultat inom ramen för Klimatkontrakt 2030. Viable Cities tar fram underlag för en årlig uppföljning på kommunal och nationell nivå.

7.1. Viktigaste uppdateringar för kommunen

WWF utsåg i *One Planet City Challenge* Lund till årets globala klimatstad 2022. I konkurrens med 280 deltagande städer i världen, så hamnade Lunds klimatarbete i topp. Lund utmärker sig, enligt juryn, med ambitiösa och tydliga klimatmål, politiskt ledarskap och ett brett och transparent åtgärdsprogram.

Sedan 2009 utser tidskriften Aktuell Hållbarhet årets miljöbästa kommun, baserat på en enkät och statistik om kommunernas arbete och resultat på miljö- och klimatområdet. År 2023 placerade sig Lund som nummer ett i rankingen. Kommunen utsågs även till årets mobilitetsstad av Dagens industri.

Lund utsågs till att bli en av EU:s 100 klimatneutrala och smarta städer. De utsedda städerna ska gå före och visa vägen för andra europeiska städer som ska kunna bli klimatneutrala till år 2050. Genom NetZeroCities Twinning programme har Lund blivit ihopkopplade med pilotstaden Leuven, Belgien och Westminster City, Storbritannien. Inom programmet ska en plan tas fram för replikering och kunskapsöverföring mellan städerna.

Lunds kommun har beviljats medel för att planera en systemdemonstrator, CoAction Lund, i nordöstra delen av staden. Distriktet runt Brunnsberg, Ideon och Medicon Village är ett av Sveriges mest arbetsplatstäta områden med mycket trafik. Där ska kommunen, tillsammans med en rad medaktörer, skapa ett mobilitetssystem med minskade utsläpp och samtidigt behålla tillgängligheten. Mobilitetssystemet ska också kopplas till ett klimat neutralt energisystem i området.

Under 2022–2024 samarbetar Lunds kommun med forskare från Lunds universitet i projektet Kapacitetsbyggande för eko-social integration, för att bidra till att utvecklingen av strategier för klimatomställningen förbättras och förstärks genom att ta hänsyn till sociala perspektiv. Inom projektet kartlägger kommunen, i samverkan med tjänstepersoner och forskare, satsningar som förenar ekologisk och social hållbarhet eller som har behov att göra det i högre grad samt hur kapaciteten för att jobba integrerat kan utvecklas och stödjas. Projektet ska resultera i rekommendationer och projektplan(er) som möter behovet av att öka Lunds kapacitet för att aktivt arbeta mer integrerat med sociala och miljömässiga hållbarhetsfrågor, i planering och policy, för att uppmärksamma och hantera möjliga konflikter samt hitta och utnyttja synergier.

Efter 2021 års beslut om antagande av nya LundaEko, Lunds program för ekologiskt hållbar utveckling 2021-2030, har arbetet intensifierats för att stödja programmets målluppfyllnad. Programmet innehåller skärpta klimatambitioner samt den övergripande målsättningen att Lund år 2030 är en klimatneutral och fossilbränslefri kommun som är anpassad till ett klimat i förändring. Under 2024 kommer programmet att aktualiseras för att bli ett mer effektivt styrmedel i kommunens miljö- och klimatarbete. Därför har en utvärdering av delmålen i programmet inletts under 2023.

Under våren 2023 antogs en Plan för klimat neutralt byggande och anläggning, planen togs fram i ett förvaltnings- och bolagsövergripande samarbete. Planen ska bidra till att uppnå de mål som finns i Lunds program för ekologisk hållbarhet, LundaEko. Målen är att Lunds kommun år 2030 ska ha etablerat sig som en föregångare inom

cirkulärt och klimatneutralt byggande och anläggningsarbete. Utsläppen från det som kommunens förvaltningar samt helägda bolag bygger och anlägger skall halveras till 2025 och vara nettonoll 2030. Alla kommunens nya byggnader, större renoveringar och ombyggnationer samt anläggningsarbeten behöver baseras på mer återanvända material och material med lägre klimatpåverkan än tidigare som återbrukat tegel, biomaterial, klimatförbättrad betong och bioasfalt. Lunds kommun utgår från LFM30s ramverk för beräkningar, vilket är mer omfattande än Boverkets krav på klimatdeklaration.

7.2. Mest angelägna erfarenheter att dela för kommunen

Genom att vara ett internationellt föredöme som vinnare av WWFs One planet City Challenge och som en av EU:s 100 klimatneutrala städer har Lund nu chansen visa vägen och vara en tydlig förebild. Utmärkelsen från WWF och utnämningen från EU är betydelsefulla för att lyfta fram Lunds kommuns arbete och för att motivera kommande arbete och satsningar men belyser även hur mycket som finns kvar att göra, på lokal, regional, nationell och internationell nivå. Kommunen är stolt men samtidigt ödmjuk inför de stora utmaningar som måste lösas framåt.

Lunds kommun vill även dela erfarenheten av att bilda ett klimatpolitiskt råd som granskar kommunens klimatarbete. Lunds kommun var 2018 först i landet att bilda ett lokalt klimatpolitiskt råd. Rådets uppdrag är att granska kommunens arbete för minskad klimatpåverkan och klimatanpassning. Rådet ska också föreslå förbättringar som bidrar till att kommunen når sina klimatmål i en årlig rapport som de överlämnar till kommunstyrelsen. Rådet består av experter med kompetens inom olika vetenskaper från Lunds universitet och SLU Alnarp. Kommunens syfte med att instifta rådet är att ta vara på den kunskap som finns på universiteten. Detta görs för att utveckla ett framgångsrikt och innovativt klimatarbete, som även kan leda till en ökad livskvalitet i Lund. Kommunen vill också att rådet ska bidra till ökad diskussion bland Lundaborna om klimatfrågor.

Lunds kommun vill vidare dela med sig av erfarenheter och framgångar med att bli en fossilbränslefri kommun. Detta uppnåddes till 99% under 2020 vilket också var måläret för insatsen, tack vare ett stort fokus på den egna fordonsflottan. Det har skett på ett innovativt sätt genom att parallellt med att byta ut flottan till fossilfria fordon också ha fokus på en optimering av fordonsflottan och införande av nya affärsmodeller som styr mot en mer resurseffektiv användning av fordonen. Det är en lösning som många andra kommuner kan vara intresserade av att titta på och inspireras av, eller helt enkelt kopiera. Det är också ett koncept som går att applicera på flera andra områden.

7.3. Viktigaste uppdateringar för Viable Cities

Under 2023 har Viable Cities arbete med att underlätta processen kring klimatkontrakt utvecklats. Viable Cities som program har också förberett en ny flerårig fas i programmet. Dessutom har ett betydande utvecklingsarbete skett kring klimatinvesteringsplaner och den nya insatsformen systemdemonstratorer har tagit nya steg. I det internationella samarbetet kring missionen har en process på EU-nivå kring klimatkontrakt etablerats och flera svenska städer har haft framgång i att bli delaktiga i arbetet med missionen om klimatneutrala städer med finansiering från Horisont Europa.

7.3.1 Processen kring klimatkontrakt

Under 2023 har arbetet gått vidare med att utveckla Viable Cities roll som underlättare av processen kring klimatkontraktet i samspel med de 23 städerna och 6 myndigheter som hittills är signatärer. Vidareutveckling har gjorts av plattform för snabbare lärande genom Viable Cities Transition Lab Forum, City Labs, Klimatfrukostar och en rad olika format för möten mellan städer och myndigheter och andra aktörer. Vidare har samspelet med de signerande myndigheterna utvecklats för att fördjupa processen med Klimatkontrakt 2030 ytterligare. Parallellt har arbetet fortsatt i de 23 städerna med att utveckla olika former av lokala klimatkontrakt som en del i att mobilisera lokala omställningsarenor med företag, offentlig verksamhet, akademi och forskningsinstitut och civilsamhälle. Mobiliseringen på EU-nivå med de 112 städer som är föregångare i missionen om klimatneutrala städer 2030 har också inneburit en process med att etablera klimatkontrakt där Viable Cities är delaktiga. Viable Cities ser ett ökat behov av att skapa synergier och arbeta med att utveckla stödet till lärande mellan städer och vidareutveckla gränssnitten mellan lokal, nationell och internationell nivå. Allt för att stärka den kollektiva förmågan till omställning.

7.3.2 Strategiskt arbete inför ny fas av programmet

Att på olika sätt skala upp relevanta satsningar för större effekt och snabbare takt i omställningen är en avgörande del i Viable Cities arbete framåt. Dessutom står det klart att det fortsatta arbetet behöver ske i en situation där multipla kriser sammanfaller med klimatkrisen. Under året har ett omfattande strategiarbete genomförts som förberedelse inför nästa fleråriga fas i programmet. Viable Cities har i oktober lämnat in en ansökan om att bli ett av programmen inom den nya missionsinriktade programformen Impact Innovation. Parallellt lämnas underlag in för nästa fas som strategiskt innovationsprogram där en utvärdering av programmets första sex år färdigställts. Viable Cities har också på olika sätt lämnat inspel till regeringens kommande klimatpolitiska handlingsplan, den kommande forsknings- och innovationspropositionen och och bidragit till SKRs beredning⁹ om hur kommuner

⁹ Rättvis och hållbar omställning för klimatet – Förslag från SKR:s programberedning för hållbar omställning, SKR, september 2023

och regioner kan förbättra och intensifiera arbetet med klimatanpassning och minskad klimatpåverkan.

7.3.3 Strategiska insatser för uppskalning och acceleration

Som en del i arbetet med klimatkontrakt har ett fortsatt utvecklingsarbete med klimatinvesteringar för städers omställning skett både i Sverige och i det Europeiska samarbetet. Inom ramen för detta har också dialogen utvecklats med relevanta finansaktörer. Under året har även arbetet med digitalisering intensifierats och i november etablerades Urban Twin Transition Centre i samverkan med Viable Cities. Arbeta har också inletts med att förbereda processer för ökat medborgarengagemang / -deltagande för att skapa metoder och insikter som kan användas av många städer. Under året har i samarbete med Viable Cities även en forskarskola för rättvis omställning i städer startats vid Linköping universitet. Lunds universitet har även, i samarbete med Viable Cities, lanserat en Massive Online Open Course, MOOC: Cities, Climate and Change: Pathways and Opportunities. Även arbetet kring storytelling och kommunikation för omställning har vidareutvecklats. Nästa steg i arbetet med att utveckla en ny insatsform, Systemdemonstratorer, har tagits med finansiering från Vinnova och Viable Cities av två systemdemonstratorer: CoAct i Lund som fokuserar både på hållbar mobilitet och energipositiv stadsdel, och SnabbSam i Stockholm som inriktas på en fossilfri stadskärna. Andra städer är angelägna om att kroka arm i dessa satsningar för att lära tillsammans. Femton förstudier har finansierats inom Viable Cities för att utforska hur vi kan ge än mer kraft till städernas omställning inom tre områden: medborgarengagemang, klimatinvesteringar och regional samverkan.

7.3.4 Internationella allianser kring missionen

Fortsatt arbete med mobilisering av städer och länder kring missionen, där Viable Cities är delaktiga sker på flera sätt (exv NetZeroCities, Driving Urban Transitions, CapaCITIES, Urban Transitions Mission). Under året publicerades en utvärdering beställd av EU-kommissionen av arbetet inom EU med de fem missionerna¹⁰. Den drar bl a slutsatsen att missionen Climate-neutral and smart cities 2030 (Cities Mission) redan har åstadkommit en betydande mobilisering för snabbare klimatomställning i städer. Utvärderarna pekar på att inrättandet av Cities Mission var viktigt och lägligt för att ta itu med "implementeringsgapet" och de systemutmaningar som enskilda städers klimatarbete aldrig kan lösa på egen hand.

Viable Cities har fortsatt sitt arbete som en av många internationella partners i NetZeroCities för att underlätta omställningen i de 112 städer (varav sju svenska). NetZeroCities har i dialog med EU-kommissionen utformat klimatkontrakt för städer i hela EU som verktyg för snabbare klimatomställning. Här är klimatinvesteringar en viktig del. Ambitionen är, liksom i Viable Cities arbete i övrigt, att lärdomar, metoder

¹⁰ Alasdair Reid et al. Study supporting the assessment of EU Missions and the review of mission areas - Mission areas review report. 10.2777/61143, Europeiska kommissionen, 2023

och verktyg ska komma till nytta för många fler städer i deras omställning. Inom ramen för NetZeroCities har svenska städer haft framgång och beviljats stöd i flera satsningar för att förstärka sitt arbete med klimatomställningen. Exempelvis har Malmö, Uppsala och Umeå fått stöd i satsningen Pilot Cities (totalt cirka 45 milj kr), och inom satsningen Twinning som inriktas på lärtpartners för omställning finns Luleå (som matchas med Umeå) och Lund bland de städer som har blivit utvalda och matchade med pilotstäder.

I det arbete som bedrivits i ett antal år på global nivå inom Climate Smart Cities Challenge, och som involverar en rad svenska aktörer, tas nya steg i att vidareutveckla arbetet. Det handlar bland annat om att sammankoppla de fyra systemdemonstratorerna inom initiativet med de två svenska liksom att verka för mobilisering av kapital. Samarbetet med UN-Habitat är centralt i detta och en dialog förs om bredare samverkan med UN-Habitat med utgångspunkt i städernas klimatomställning. Likaså har dialog inletts om ett bredare samarbete med Världsnaturfonden WWF kring städernas klimatomställning i Sverige såväl som internationellt.

7.4. Viktigaste uppdateringar för myndigheterna

Inom Klimatkontrakt 2030 har myndigheterna under 2023 arbetat gemensamt med fyra innovationsprocesser. Inom Smart policyutveckling har fem utmaningar identifierats för policylab. I två städer testas Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer. En metod för lokal portföljanslys har testats och skalas upp. En fördjupad analys kring Klimatkontrakt som modell för utvecklad governance har genomförts.

7.4.1 Smart policyutveckling

Under 2023 genomfördes flera gemensamma workshops med klimatkontraktskommuner och klimatkontraktsmyndigheter, för att påbörja utvecklingen av mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel. Fem utmaningsområden identifierades och dessa kartlades och utreddes vidare med mål att fatta beslut om uppstart av flera så kallade policylab inom ett eller flera av de identifierade områdena. Representanter från myndigheterna arbetade vidare mellan workshopparna med att bearbeta data som kom fram och planerade för kommande arbete. Allt arbete skedde under utforskande och lärande former med alla inblandade.

7.4.2 Systemdemonstratorer

Under 2023 har satsningen på Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer fortsatt. Utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas genomfördes, och två städer beviljades stöd. Utlysningen kommer under 2024 sömlöst att följas av utlysningen Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer

– Genomförandefas, vilken endast kommer vara öppen för samma två städer som beviljats stöd i Systemdemonstratorer för klimatneutrala städer – Planeringsfas.

7.4.3 Lokala portföljanalyser

Under 2023 har myndigheterna fortsatt att utveckla en metod för portföljanalys av myndigheternas samlade finansiering till städer. Metoden har under året testats i dialog med fem av kommunerna. Syftet har under året varit att undersöka och identifiera användningsområden i kommunerna, samt för att möjliggöra för en uppskalning till samtliga 23 kommuner. Årets arbete och genomfört test presenterades och vidareutvecklades gemensamt under Transition Lab Forum i Kristianstad under hösten.

7.4.4 Stärkt myndighetssamverkan

Under 2023 har myndigheterna inom Rådet för hållbara städer beviljats medel från det nationella programmet inom Europeiska regionalfonden (Eruf) för att utveckla en mer operativ myndighetsgemensam samverkansplattform. Samverkansplattformen har fått namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling. Syftet är att kraftsamla kring myndigheternas mer operativa arbete och utveckla ett samordnat och gemensamt arbete för att stärka kommunernas innovationsförmåga. För att öka synergier och lärandet mellan flera av myndigheternas närliggande uppdrag och initiativ beslutade Rådet för hållbara städer att under 2023 se över hur Rådet kan stärkas i sin roll som strategiskt forum och utgöra ett ramverk för den operativa samverkansplattformen Svensk modell för urban hållbar utveckling och Klimatkontrakt 2030 som en gemensam innovations- och testlabb för de 23 städerna och myndigheterna samt ytterligare andra identifierade närliggande initiativ.

7.4.5 Klimatkontrakt som governancemodell

Utvecklingen inom governance för klimatomställning, både på lokal nivå och mellan lokal, nationell och även EU nivå, utgör grundläggande förutsättningar för bredare kraftsamling och effektivare systemförändringar. Under 2023 riktade myndighetssamverkan, med Vinnovas analysstöd, ett särskilt fokus på governancefrågorna. I nära samarbete med Viable Cities och med aktiv medverkan av både myndigheterna och städerna, genomfördes ett strategiskt analysprojekt "Klimatomställning av städer – en svensk modell för att öka takten i omställning." Utifrån de praktiska erfarenheterna under de senaste två decennierna, har begreppet "governance" för klimatomställning kunnat tas fram ur ett operativt perspektiv. Governance används när en myndighet behöver gå bortom det man har direkt rådighet över för att förverkliga ett mål, vilket också innebär systemskiften att gå från stuprörsbaserad verksamhet till helhetstänkande inom offentlig förvaltning. I governance samverkar myndigheten med näringsliv, civilsamhälle och akademi.

9. Kontraktet

Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Klimatkontrakt 2030

Mellan Lunds kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

Stockholm 2023-12-08 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2024. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021 och den tredje 2022. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Anders Almgren

Kommunstyrelsens ordförande,
Lunds kommun

Olga Kordas

Programchef,
Viable Cities

Robert Andrén

Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

Generaldirektör,
Trafikverket

Björn Risinger

Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Lunds kommun.

- [Länk till LundaEko](#)
- [Länk till Hållbarhetspolicyn](#)
- [Länk till Energiplan](#)
- [Länk till Avfallsplan](#)
- [Länk till LundaMaTs](#)
- [Länk till Plan för Klimatneutralt byggande](#)
- [Fler strategiska planer, t.ex. översiktsplan, hittar ni i Lunds författningssamling](#)